

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القلم

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوويه

قبول اورانور

درج انديلهين آثار اعاده او تبار

ديره، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتده و سياسياتده و باطخاصه كرك سياسي و كرك اجتماعي و مدني احوال و مشورده اسلاميه و در بحث ايدر و هفته ده بر نشر اورانور.

آبونه بدلی

سنه لکی التي آیلنی

ممالك عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	»	۳۰۰	روبله
سائر ممالك اجنبیه	»	۱۷	فرانق

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عدد : ۸۳

۲۵ ربیع الاول ۳۲۸ پنجشنبه ۲۴ مارت ۳۲۶

در دنجی جلد

اصحاب کرامده سنت رسولہ اقتفا ایدرک ، مضطر قالدقلری کبی حدود شرعیہ بی اقامہ دن واز کچرلردی . برچوق تاریخلرده حضرت عمرک شو امرنامه سی مضبوطدر : حربک آرقسی آلتدقچہ نہ براردو سردارینی ، نہ برمفرزه قوماندانی ، نده افراد مسلمیندن برینی صاقین حد جلدہ [دایاق] ایله جزالاندیرمایکیز ؛ زیرا حمیت جاهلیہ سوقیلہ کفار طرفہ کچرلر ...

(اعلام الموقعین) ده ابن قیم دیورک :

ابو بلتعہ نک کولہلری ، مزینہ دن بر آدمک دوه سنی چالمشدر . خرسز لر حضرت عمرک حضورینہ کتیریلنجہ اقرار ایتمشدر . بونک اوزرینہ حضرت عمر ابو بلتعہ نک اوغلی عبدالرحمنی چاغیردرق «بابا کک کولہلری مزینہ دن برینک دوه سنی چالمشدر ؛ جرملرینی اعتراف ایدیورلر» دیدکدن صکرہ کشر بن الصائتہ «کیت شونلرک اللرینی کس» امرینی ویرمش . صکرہ حریفلری چویرہ رک دیمش که : والله سزک بو کولہلری آلایلدیکنہ چالشیدر دینکزی حتی ایچلرندن بری اللهک حرام قیلدینی برشیئ یمش اولسه بیله حلال اوله جق قدر آچ بر اقدینکزی بیلمش اولسه ایدم اللرینی کسرده ، لیکن بوحدی اقامہ ایتمه مکله برابر سکا اوله بر جزا تعین ایده جکم که آجیسی یوره که که چو که جک . ای مزنی دوه که نه ایدر ؟

— درت یوز ...

— او حالده هایدی ، عبدالرحمن ، کیت شمده بو آدمه سکز یوزی ویر .

بوندن بشقه حضرت عمر قحط سنه سی حدسرقی اسقاط ایتمش ؛ ابو بکرده خالد ابن ولیدی مالک ابن نویره حادثه سنده عفو ایتمشدر . نته کیم حضرت پیغمبرده ینہ خالدی بنی جذیمه یه حرب ایچون کوندرمیدیکی حالده ، او کیتمش ، حرب ایتمشکن مو آخذه بیورممشدر . بومساعده ایسه انجق خالدک محاربه لرده کی مهارتندن ، اسلامه ایفا ایلدیکی خدمتندن طولاییدر .

کذا سعد ابن ابی وقاص قادیسیه محاربه سنده ابو محجنی حد جزا سندن عفو ایتمشدر که یک مشهور اولان اووقعه بی بوراده ذکره لزوم کورمیورم . سعد دیمش که : «والله مسلمانلره بو قدر بیوک یارارلر کوسترن بر آدمی جزایه چاریمق المدن کلز .»

کک علیه الصلوة والسلام افندیمرک ، کک اصحاب کرامک بوکا بکزر بر چوق افعالی وارد که جمله سنی ایراده بونطقک تحملی بوقدر . احتمالکه بعض حکومات اسلامیہ طرفندن عقوبات بدنیہ یرینه حبس کبی ، جزای نقدی کبی دیگر برطاقم تعذیباتک اقامه سنی تجویز ایدن حال شو قاعده اولسه کر کدر . مثلاً زمانک تغیری ، یا خود رذائلک مرتکبارینی حبس ایتمکن بشقه بر صورتله اوکی آله میه جق قدر تعممی ، یا خود دیگر برطاقم الجآت عصریه نک وجودی بویله بر تدبیر اتخاذه مستلزم اوله بیلیر .

مادامکه ایجاب حاله کوره نص ایله عملدن عدول اصول شریعتندنر ؛ مادامکه شریعت غرضاً منافع عباد اوزرینه مؤسسر ؛ شو ذکر اولان

اولور ایدک . او بهشتی حالک یرینه نهدن شمده دوزخی بر انفعال قائم اولیور ؟

ایشته بعض شیلرک ایچ یوزی بویله دهشتده قرار ویرر . بر حقیقتک تجلیسی ایچون برچوق اسباب بر یره کلیر . او حقیقتدن غافل ، یالکیز تدقیق اسبابه متمایل اولورسه ک اونلرک علی الانفراد ملاحظه سنده ، هیئت مجموعه سندن متولد آهنگ لطافتی بولامازسک . نفس الامرده هیچ بر چرکینلکی اولیان اسباب ووساطتی چرکین کوریرسک . بوچرکینلک فکری درحال او اسبابک وجوده کتیردیکی شیده ده تأثیرینی کوسترمکه باشلار . آئیده چرکین کورمه که ، آئنده لذت آلامه باشلارسک . حالبوکه اصل مقصد ملاحظه اسباب دکل ، او اسبابک نتیجه سی اولان حقیقت ایدی . فقط سن او نقطه ده طورمدک . آهنگ انتظامی بوزدک . عقلکجه ایش کوردک . نتیجه نک بویله اولمیسی ایسه غایت طبیعی ، غایت ضروریدر .

فرید

مسلمانلرده فردک حاکمیتله جماعتک حاکمیت

یکن هفته دن مابعد

یوقاریده دیمشدم که شارع اعظم صلی الله علیه وسلم افندیمر ، نصک وجودی حالده بیله ایجاب حاله مراعاتی بزم ایچون مشروع بویورمشدر ؛ اصحاب کرامده بوقاعده یه اتباع خصوص سنده حضرت پیغمبره اقتدا ایتشلردی . شمده برار ایضاحات ویرم :

بوتون شرائع تأمین منفعت ، تبعید مضرت اساسنه مستند اولدیغندن ؛ شریعت اسلامیہ ایسه شو ایکی امر مهمه رعایت نقطه نظرندن بوتون شریعتلرک ایلریسنده بولندیغندن حضرت شارع ایجاب حاله رعایه نص ایله عملدن فراغتی مشروع قیلیمشدر . شو قدر وار که بونک ایچون اولو بر ضرورت قطعیه بولمسی ؛ ثانیاً نص ایله عمل ایلدیکی تقدیرده استحصال ایدیه جک منفعتک نصه مراعات صورتیله تأمین اولنه جق منفعت رجحانی هیچ شبهه کورتورمن بروضوح ایله ثابت اولمسی الزمدر .

حضرت پیغمبردن صوکره اصحاب ، خلفای راشدین ده عینی اثری تعقیب ایتدکلری ایچون بو حال مصالح مسلمینی تسهیل ایدن برامر مشروع اولدی . ایشته سنره دلیل :

ابو داود حضرت پیغمبر محاربه اثناسنده ال کسمه بی نهی بویورمشدر ، دیور . بیلیرسکز که ال کسمک حدود التهبه دن بر حددر ؛ نص قرآنی محاربلری بوحددن استثنا ایتمه مشدر . لیکن نبی محترم بویوزدن بر مضرت حاصل اولور ملاحظه سیله بویله مستثنا بر حالده اقامه حدی نهی بویورمشدر که او مضرت ده سوق انفعال ایله دوستک دشمنه التحاقیدر . علیه الصلوة والسلام افندیمردن بوکا بکزر برچوق خبرلر ده وارد اولمشدر که حدیث کتابلرنده تفصیلاً بیان اولندیکی ایچون بوراده ذکرینه محل کورده میورم .

اشارت اولدینی وجهله مسلمانلرده قضایا جاعتک قضایای ایدی ، یوقسه فردک قضایای دکل ایدی .

ثانیاً شریعت اسلامی، کندیشنده تقرر ایدن اجتہاد ، اصلحه رعایت کی ایکی بویوک قاعده سایه سنده هر زمانه ، هر مکانه موافق کان شریعتلر دناز ؛ اضطرار وقوعنده ایجاب حال ومصلحته موافق حکم ویرمیلیر که ، بوده بر قاعده شرعیه اولمق اعتباریله ، او حکم نصه مخالف بیله اولسه مرعیدر . دیمک ، شریعت اسلامی ضعیف بر شریعتدر ؛ زمان حاضر مدنیته متناسب دکلدر ؛ عصر مزده کی اقوام مترقیه نیک اشغال ایتدیکی مکانه یورویه من ، ذاتاً اولجه انسانلرک احتیاجی کافل اولسه بیله ، قوانینی مدنیت جدیدنک مقتضیاتیله علی الدرام ایلریله مکده ، برسیر تدریجی تعقیب ایله مکده بولنان عصر حاضره موافق کله من ، کی سوزلر بهتان محضدن باشقه برشی دکلدر . بو طرزده کی تفوهاتک منشأی شریعت اسلامی نیک حقیقتی بیلمه مک ، اصول وقواعدندن بی خبر اولمقدردر . هله اصول شریعتی بر افرق فروع کتابلرنده کی احکامی تقلیددن آریله میان ، اصولده موجود اولدینی حالده فروعده کوردمدکلی تسمیلاتی قطعاً رد ایدن بعض علمای شریعتک تعصبی بوکی بهتانلره فوق العاده مساعد زمینلر احضار ایدیور . حال بوکه کتب فروعده کی احکام ایچنده دلیل قطعی به مستند اولمیلر صایله مایه حق قدر چوقدر . بولرک مبنی علیی اجتہاد ، یا خود رأی ، یا خود قیاسدر . حقیقت بومر کرده ایکن بر قسم علما اصول شریعتیه مراجعت ایتدیرک فروع ایله عملی مرجع کوریلورلر ؛ بوحر کتلیریله کرک کندیلرینی ، کرک امتی نه صقینیلی برداثره تقلید وتضیق ایچنده محصور بر اقدقلرینی ، اجتماعیات ایله اوغراشانلرک اله بزه قارشى بر طاقم باطل اتهامات ایله هجوم ایچون نه بویوک سلاح ویردکلرینی دوشونمیلورلر .

بو علمادن حرکت واقعه لرینک سببی صورولسه فتنه حدوتنه میدان ویرمه مک ، باب اجتہادک کشادی یوزندن هر کسک مجتهد کیلیمسی ، شریعتیه فساد کیرمسی کی تهلیکه لرک اوکنی آلمقدردر ، دییورلر . اوت ، شاید قوه تشریعییه ، یا خود اجتہاد افراده تودیع اولنسه دی ؛ هر کسه بومسئله حقنده اللهک ، رسولنک حکمی شایله در ، دییه جک قدر صلاحیت ، هر حاکمه رأییه ، قولیه حکم ایده جک در جده قدرت ویرلر ایدی ، علمانک بو حجتی پک مقول ، پک مسلم بر حجت اونوردی ؛ هیچ بر عاقل چیغوبده کندیلرینه مخالفتم ایتدی ایدی ، معاذ الله شریعت غرای اسلامی ده بویله براختلالک ، بویله بر پریشانلغک ظهورینی ایستیه جک بر عاقل تصور اولنه ماز . مقصد من تفر زمانک ، تجدد شئون ومصالحک ، ترقی احتیاجاتک اقتضا ایتدیکی مسأله باقیامق ، لیکن علمانک قورقدینی محذوره دوشمه مک شرطیه باقلمق در . بوده تحدث ایدم جک مسائل حقنده اجتہادده بوقوتک ، قوه تشریعیه نیک هر عصرده دقایق کتاب وسنته ، حوایج امته واقفارباب علمدن مرکب بر جماعته تودیعیله اوله بیلور . تا که بوجامعت محترمه مقتضای حاله

حرکاتده نه مقام بلند شریعتک حقنه قارشى بر حرمتسزلک ، نه ده اونک مقدس اساسلرینه بر تجاوز متصور اوله من . ذاتاً اصلحه مراعات قاعده سی کرک حضرت پیغمبردن ، کرک حضرت پیغمبردن صکره کلن ائمه دن اول جناب حق طرفندن وضع اولمشدر که نسخ تسمیه ایتدکلری شی ایشته بودر . چونکه بو حقیقتده نسخ دکل ، اولجه موضوع اولان بر حکمک زمانک ، حالک ایجاب ایتدیکی طرزده تقریریدر . نته کیم امر دعوتک بدایتده عرب مشرکلرینه قارشى جهاد ایله حکم اولمسی بوقبیلدندر . بوزده کی حکمت مسلمانلرک حمایه سیدر . بو حکمده کله توحیدی ایراد ایتیانلرک قتلنه بیله اذن واردی . لیکن دعوت منتشر اولدقدن ، جماعت مسلمین کسب قوت ایدرک ضعف غائله سندن مصون قالدقدن صکره اولکی حکمک یرینه دیکر بر حکم قائم اولدی که « ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة » « لا اکراه فی الدین قد تبین الرشد من الغی » « افأنت تکره الناس حتی یکونوا مؤمنین » آیات کریمه سی کی دیکر بر جوق آیتلرده مصرح اولدینی وجهله صورت حسنه ده ، طرز حکیمانده دعوت ایله حکمدن عبارتدر .

« لاتقربوا الصلاة واتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون » آیت جلیله سنده بیان بیوریلان حال سکرده صلاتک حکم نهی ده بو جمله دندر که بو حکم اقتضای حاله مبنی ایکن صکره یته اقتضای حاله مبنی صورت قطعی ده تحریم حکمی نازل اولمشدر .

شمدی به قدر سو یلدیکم سوزلر شو مقدمه لرده تلخیص ایدیله بیلیر :

۱ — اسلامک عصر اولنده مرجع قضا نصوص شریعت ، یعنی شارعک تقریر ایتیش اولدینی اساسلر ایله نص وارد اولمیان مسائل حقنده اصحابک ، تابعینک اجتہادی ایدی .

۲ — شارعدن صادر اولان احکامی حفظ ایتک فرد واحدک قدرتی داخلنده اولمیدن ، کذلک او احکامی تک باشنه بر آدم ایچون احاطه غیر قابل اولدیندن اثنای قضاده احکام شرعییه ی حفظ ایتیش اولانلره استشاریه احتیاج کورولدی .

۳ — اصحاب کرام بمضاً بر مسئله ده اختلاف ایدرلر ایدی که سبب یانصک تطبیق ، یا خود مسئله اجتہادی ایسه حکمک ممکن اولدینی قدر حقه مقرون اولمسی غیرتی ایدی .

۴ — اصحاب کرام ضرورت قطعیه کورندیکی ، کذلک شریعت غرائک مدار استنادی اولان صلاح عباد قضیه سنک ایجاب ایتدیکی زمان شارع حکیمه اقتدا ایدرک نصدن عدول ایدرلر ایدی .

۵ — اصحاب کرامک زهد وتقوالری ، خطایه دوشمکدن صاقینملری کندیلرینی یالکمز باشنه حکم ویرمکدن منع ایدر ؛ احکام اجتہادییه قیاس صحیح اوزرینه تطبیق ایتک ، رأی فرد ایله عمل اولدینی تقدیرده دوشوله جک خطادن سالم قالمق ایچون اختیار وعلمای مسلمین ایله استشاریه سوق ایلر ایدی .

شو مقدمه لر دن ایکی مهم نتیجه چیقیور : اولاً بر جوق دفعه لر

ویرم هایدی دونمایه بوتون وارمزی :

اویانوبده آچالم پرده ابصارمزی
عالمه کوستردم دیده بیدارمزی
برزمان تیتزه تیوردق دل اغیارمزی
ینه یاد ایتدیرم نام ظفر کارمزی
قارهدن سیر ایدرک جند جهاندارمزی
اردویه بکزه تلم سطوت البحارمزی
ویرم هایدی دونمایه بوتون وارمزی

ویانه سورینی تهید ایدیوردق بردم
اوروپا کرینه قیلمش ایدک وضع قدم
بونه غیرتدی ، نه قوتدی ، نه اقدام وهم
قارنک مالکی ، دریانک ایدک حاکمی هم
ینه ای ملت ، ایاشان ایله منبوط ام
ارتقا فکری عدايله يهرک امراهم
ویرم هایدی دونمایه بوتون وارمزی

شرقهده ، غریبهده میدان او قویوب دولتمز
موجه دار ظفر اولمده ایدی رایتز
هانی دنیا لری فتح ایلر ایدی صولتمز
دست اعداده بوکون باقی نه قدرملکتتمز
باری آرتق چالیشوب کوستردم قوتتمز
ویرم هایدی دونمایه بوتون وارمزی

ایله دک هرکسه ، حالامی مدارا ایدم
سرافکننده مزی قالدیروب اعلا ایدم
مرد اینسه قولمزی فعل ایله اجرا ایدم
اسکی عثمانیلرک نامنی احیا ایدم
شان ملیمزی غیرتله دوبالا ایدم
ینه سنجاغمزی زیور دریا ایدم
ویرم هایدی دونمایه بوتون وارمزی

باغلامشدی قولمزی خیلی زمان استبداد
فیض حریت ایله اولدق اوباغدن آزاد
آرتق ایش کورمه لی ای قوم اکارم اجداد
وطن امداد دیلر هربری مزدن امداد
چکیلن بونجه امک اولمادن اول برباد
ایدم صفحه دریاده شکوهی مزداد
ویرم هایدی دونمایه بوتون وارمزی

موافق احکامی تقریر ایتسون ؛ صوکره بوا حکام ارباب حل وعقدک
تصدیقته اقتران ایدرک اوکا احتیاجی اولان بر حکومت اسلامیة نزدنده
دستور العمل طوتلسون ؛ آرتق بوندن اعراض ایدیلوبده فقهانک ،
علمانک - مجتهدیلر اولسه لر - اقواله باقلمسون . بوضورتله قوانین شریعت
مضبوط برحاله کتیریلرک قورقولان فسادک وقوعه میدان بر اقامسون . ده
صوکره بوقوانین عین مسئلهده برچوق اختلافات درمیان ایدن ، حق
بعضاً قضایی تشویش ایدن کتب فقهه مراجعتدن مغنی اوله جق
بر صورتده تحدید ایدلسون . بریکی کتابلر معمول به اولان قوانین
شریعت ایچون بر شرح ، عندالحاجه بوقانونک نصنی ایضاح ایده جک
بر تفسیر مثابه سنده قالسون . نته کیم دوات عثمانیه محکمه لرنده
معمول به اولان مجله احکام عدایه بویله در .

یوقاروده دیمشدک که اسلامده قضا ایچون بری اصول ایله ، دیگری
فروع ایله عمل دورلری اولق اوزره ایکی دور واردر . بن بوتقسیمی
اختصار ایچون ، سامعینه ملال ویرما مک ایچون اختیار ایتدم . یوقسه قضانک
دور اول تشریعتدن صوکره کی ادواری جنداً چوقدر . اوت تقسیمده
مفتین ، محدثین ، صحابه ، تابعین ، ائمه مجتهدین ایله ده صکره کلن
فقه طباقتی ، کذلک هر مذهبدن ظهور ایدن مقلدینی نظر اعتباره
آله جق اولورسوق اوزمان ایش بویور . مثلاً طبقات خفیه فی اله السهق
آلتی طبقه تقسیم ایتدکارینی کورورز :

۱ — امام اعظمک تقریر ایتش اولدینی قواعد ایله استخراج
احکامه مقتدر اولان امام ابویوسف ، امام محمد ایله سائر ذوات کبی .
۲ — صاحب مذهبدن روایت وارد اولیان مسائله اجتهاد
ایدنلردر . خصاف ، طحاوی ، سرخسی ، حلوانی ، زردوی وسائرلری
کبی که بونلر کرک فروعده ، کرک اصولده اماملرینه مخالفت ایتمه مکله
برابر اصوله استناداً ، حقنده روایت مسبوق اولیان ، احکامی استنباط
ایدرلر .

۳ — اصحاب تخریج طبقه سیدر که بونلر اجتهاد ایدمه ماکله برابر
قول مجملی تفصیله ، قول محتملی تکمیلده مقتدر درلر .

۴ — قدوری کبی ، صاحب هدایه کبی اصحاب ترجیح طبقه سیدر که
بونلرده بالدرایه روایتدن بر قسمی دیگرینه تفضیل ایدرلر .

۵ — متون اربعه اصحابی کبی مقلدین طبقه سیدر که قوی ایله
ضعیفی ، مرجع ایله سخیفی تمیزه مقتدرلر .

۶ — بونلرک مادوننده بونلر در که غث ایله سمینی ، یسار ایله
یمینی آیره مازلر .

شوطقات وادواری بر تفصیل بیلدیرمک ایچون غایت جسم بر
کتاب ایله علمده رسوخی بندن چوق فضله اولان بر آدم ایستر . اونک
ایچون بن قضایی ایکی دوره آیردم . دور اول حقنده سوبله یه حکم
سوزلر بیتدی ؛ شیمدی ده دور ثانی یه عائد اولق اوزره برقاج سوز
سوبله حکم . مابعدی وار مترجمی : محمد عاکف

